

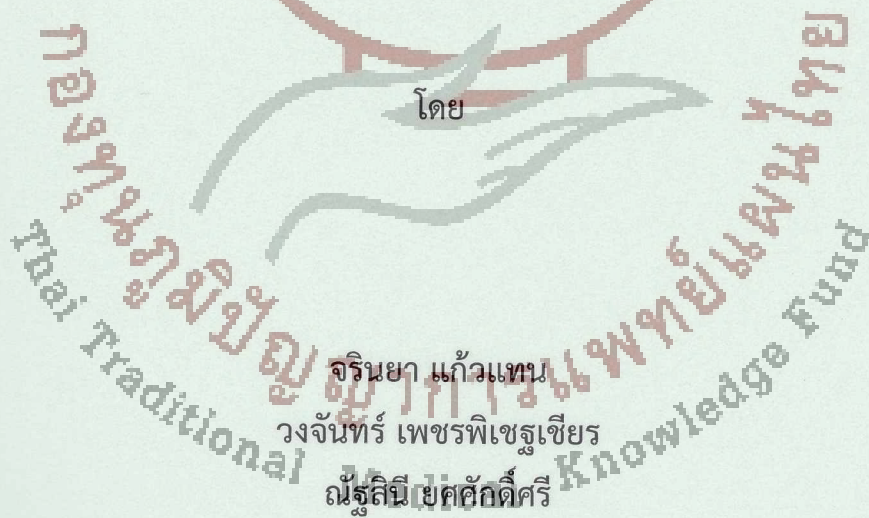
รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

กระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร: กรณีศึกษา

บังหนาน หมอสมุนไพรพื้นบ้าน ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

The Process and Result of Herbal Therapy for Psoriasis: A Case Study the Folk
Bunghnan Healer, Tumbon Nhongtale, Amphoe Meung, Krabi Province

สัญญาเลขที่ กภท. ๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

จรินยา แก้วแทน

วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร

ณัฐสินี เยศศักดิ์ศรี

โรงพยาบาลโรคผิวหนังเขตร้อนภาคใต้ จังหวัดตรัง กรมการแพทย์

กระทรวงสาธารณสุข

ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

เดือนเมษายน 2557

ชื่อผลงานวิจัย กระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร: กรณีศึกษา
บังหนาน หมอสมุนไพรพื้นบ้าน ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

ผู้วิจัย นางจรินยา แก้วแทน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร
นางณัฐสินี ยศศักดิ์ศรี

ปีงบประมาณ 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 กลุ่ม คือ บังหนาน หมอสมุนไพรพื้นบ้าน ที่ทำการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร และผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินที่ผ่านการรักษาโรคด้วยสมุนไพร จำนวน 30 ราย รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมโดยวิธีพรรณนา ซึ่งผลการวิจัยเป็นดังนี้

กระบวนการรักษาของบังหนาน หมอสมุนไพรพื้นบ้าน ได้ปรากฏเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวินิจฉัยอาการเจ็บป่วยช่วยชี้แนะการรักษา การแปรสภาพสมุนไพรเพื่อใช้สำหรับการบำบัด และการติดตามอาการผู้ป่วยหลังการบำบัดรักษา โดยขั้นตอนการวินิจฉัยอาการเจ็บป่วย บังหนาน หมอสมุนไพรพื้นบ้านจะทำการซักประวัติ สอบถามอาการเจ็บป่วยและการรักษาที่ได้รับจากแพทย์แผนปัจจุบัน ร่วมกับการตรวจดูอาการเพื่อชี้บ่งในการรักษา ซึ่งใช้ดุลยพินิจจากประสบการณ์ตรง ในการตรวจอาการของผู้ป่วยโดยพิจารณาจากความรุนแรงของโรค ถ้าโรคสะเก็ดเงินมีความรุนแรง และมีระยะเวลาการเป็นโรคนานเกิน 1 ปี ใช้ยาสมุนไพรรักษาเป็นระยะเวลา 1 ปี แต่ถ้าอาการของโรคสะเก็ดเงินมีความรุนแรงน้อย และมีระยะเวลาการเป็นโรคไม่ถึง 1 ปี ใช้ยาสมุนไพรในการรักษาไม่เกิน 5 เดือน ในขั้นตอนการแปรสภาพสมุนไพรเพื่อใช้สำหรับการบำบัดนั้น ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ รูปแบบยาสมุนไพรสำหรับต้ม โดยผู้ป่วยสามารถนำไปใช้ในลักษณะแช่หรืออาบก็ได้ รูปแบบยาสมุนไพรสำหรับรับประทานใช้รับประทานวันละ 2 ครั้ง หลังอาหาร 15 นาที และรูปแบบยาสมุนไพรสำหรับทา มี 2 สูตร คือ สูตรผสมเหล้าขาวและสูตรผสมน้ำมันมะพร้าว โดยทั้ง 2 สูตร มีหลักในการใช้ที่แตกต่างกัน ถ้าเป็นสูตรเหล้าขาวจะใช้ในกรณีผู้ป่วยมีอาการคันร่วมด้วย ส่วนสูตรผสมน้ำมันมะพร้าวจะใช้ในกรณีผิวแห้งแตกและลอกเป็นสะเก็ดเยอะๆ โดยสมุนไพรทั้ง 3 รูปแบบ ผู้ป่วยที่มาปรึกษาต้องใช้ควบคู่กันในระหว่างที่ใช้สมุนไพรในการบำบัดรักษา ผู้ป่วยต้องหลีกเลี่ยงอาหารที่แสลงต่อโรค ซึ่งมีทั้งหมด 5 อย่าง ได้แก่ อาหารทะเล แอลกอฮอล์ ทูเรียน ของหมักดองทุกชนิด และเนื้อสัตว์ รับประทานได้แต่ปลาที่มีเกล็ดเท่านั้น โดยมีความเชื่อว่าอาหารแสลงเหล่านี้ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เชื้อโรคสะเก็ดเงินมีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น หลังจากให้การรักษาตามแนวทางที่กำหนดไปได้ระยะหนึ่ง จะทำการติดตามอาการและผลการบำบัดรักษาด้วยสมุนไพร โดยใช้ 3 วิธี ในการติดตาม คือ การสอบถามอาการเมื่อผู้ป่วยมารับยาต่อที่บ้าน โทรศัพท์ถามไถ่ผลการรักษา และการติดตามเยี่ยมบ้านเมื่อผู้ป่วยต้องการ

ผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินที่ผ่านการรักษาด้วยสมุนไพรของบังหนาน หมอสมุนไพรพื้นบ้าน จำนวน 30 ราย พบว่า ผู้ป่วยที่มาได้รับการรักษาด้วยสมุนไพรส่วนใหญ่ได้ผลการตอบสนองในทางที่ดี โดยอาการของโรคสงบ/ผื่นเรียบลง ร้อยละ 80 ซึ่งอาการของ

โรคสงบได้นานตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 3 ปี หลังจากบำบัดรักษา ในระหว่างที่ทำการรักษามีอาการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ 2 ลักษณะ คือ ผื่นเรื้อรัง/อาการของโรคสงบ และผื่นกระทั่ง ซึ่งเป็นลักษณะของการกระตุ้นให้ผื่นเพิ่มจำนวนและมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะแสดงอาการออกมาในช่วง 1-2 สัปดาห์แรก พบร้อยละ 50 และผื่นเรื้อรัง/อาการของโรคสงบ ผื่นค่อยๆ ลดจำนวนลงจนเรียบหายเป็นผิวหนังปกติ ซึ่งอาการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นภายหลังจากการบำบัดรักษาด้วยสมุนไพรได้ 2-3 สัปดาห์ พบร้อยละ 36.7 แต่มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ไม่แสดงอาการเปลี่ยนแปลงใดๆ เลย ร้อยละ 13.3 นอกจากอาการแสดงที่เกิดขึ้นจากผลลัพธ์ของการบำบัดรักษาแล้ว ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนความรู้สึกและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกระบวนการรักษาของบังหนานหมอสุมไพรที่บ้าน ในด้านบวกและด้านลบ ได้ปรากฏใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งด้านร่างกาย ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกในด้านบวกว่า สุมไพรสามารถรักษาโรคสะเก็ดเงินได้ผลเร็วทำให้ผื่นเรื้อรัง/อาการของโรคสงบได้นาน ไม่เป็นอันตราย/เกิดภาวะแทรกซ้อนต่อร่างกาย และด้านลบผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกว่า ช่วงที่ผื่นกระทั่ง/กระตุ้นผื่น ผื่นเป็นผื่นแดงบวมตึงทำให้เจ็บและทุกข์ทรมาน ด้านจิตใจ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกต่อกระบวนการรักษาในด้านบวกว่า รู้สึกสบายใจและศรัทธากับวิธีการรักษาที่ใช้สมุนไพรเป็นส่วนประกอบหลักในการรักษา อีกทั้งให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลาทำให้ลดความกลัวและความเครียด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในระหว่างทำการรักษา ส่วนด้านลบผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนความรู้สึกว่า ในช่วงที่มีอาการแสดงของผื่นกระทั่ง/กระตุ้นผื่น ทำให้รู้สึกเครียดและตกใจ/กลัวที่อาการเป็นรุนแรง จนบางครั้งคิดฆ่าตัวตายและไม่อยากมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้ขั้นตอนในการรักษามีความยุ่งยากซับซ้อน โดยเฉพาะรูปแบบยาสมุนไพรสำหรับต้ม และรูปแบบยาสมุนไพรรับประทานที่มีกลิ่นฉุนไม่น่ารับประทาน อีกทั้งยังวิตกกังวลเกี่ยวกับความสะอาดของภาชนะที่บรรจุยาสมุนไพร ด้านสังคม ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกต่อกระบวนการรักษาในด้านบวกว่า กระบวนการรักษาได้ส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา เกิดความเข้าใจ/เห็นอกเห็นใจกันและความผูกพันกันมากยิ่งขึ้น ส่วนด้านลบผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนความรู้สึกว่า ขั้นตอนในการรักษาใช้เวลานานการดำรงชีวิตไม่เป็นปกติเหมือนคนทั่วไป มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงอาหารแสลงต่อโรค ซึ่งขัดแย้ง/ยากลำบากต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และด้านเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกต่อกระบวนการรักษาในด้านบวกว่า สุมไพรมีราคาไม่แพง ได้สุมไพรเป็นจำนวนมากสามารถใช้ได้นาน วางแผนค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้แน่นอน อีกทั้งยังลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางรักษา เนื่องจากจัดส่งยาสมุนไพรให้ถึงบ้าน และด้านลบผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนความรู้สึกว่า เสียเวลา กับขั้นตอนในการรักษาโดยเฉพาะรูปแบบการต้ม (แช่/อาบ) ทำให้ต้องขาดงาน และสูญเสียรายได้

ผลที่ได้จากการวิจัย ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพรที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนสนใจใช้สมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพ ลดความเสี่ยงจากการใช้ยาแผนปัจจุบันในระยะยาว และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยต่อไป

Research Title The Process and Result of Herbal Therapy for Psoriasis: A Case Study the Folk Bungnan Healer, Tumbon Nhongtale, Amphoe Meung, Krabi Province

Author Mrs. Jarinya Kaewtan, Wongjan Pethpichetchaen, Nutsinee Yodsaksri

Academic Year 2014

ABSTRACT

The qualitative study aimed to explore the process and result of herbal therapy for psoriasis: a case study the folk. Bangnhan healer, tumbon nhongtale, amphoe meung, krabi province. The data collected for this research were derived from two groups: Mr. Bungnan, the folk healer, who used the process of herbal treatment for treating psoriasis, and 30 people who were cured from psoriasis by means of this procedure. The data were gathered using extensive interview and qualitative data analysis, by analyzing the content and presenting the results of this study as a whole using descriptions. The results of this study were as follows:

The process of Bangnhan healer to cure his patients with psoriasis was divided into three stages: Diagnosis of symptoms of patients in order to give them the proper treatment, Transform the herbs into medicine form for therapy and follow up the patients' improvement after therapy. Bangnhan healer's method of diagnosing his patients was simple. First, he interviewed them to find out their medical history and whether they had the symptoms of the disease. Second, he interviewed them about the treatments that the patients underwent with doctors using modern medicine, accompanied with a check-up to examine their reflexes in order to determine the proper treatment needed to be given to his patients. Bangnhan healer was able to examine the symptoms of his patients using the knowledge taken from his own experience by considering the severity of the disease. If the condition of the patient was serious and had been suffering from psoriasis for more than one year, then the duration for treating the patient using herbal medicine was one year. On the other hand, if the disease was not quite severe and the patient had been suffering for less than one year, the duration for treating the patient using herbal medicine was not more than five months.

The herbs that were used to treat psoriasis were transformed into three types: As bath water from boiling the herbs, as oral medicine to be taken twice a day fifteen minutes

after meal, and as a topical cream to apply directly on the affected areas of the skin that could either be mixed with rice whiskey or with coconut oil. The herbal cream mixed with rice whiskey was used to alleviate itchiness, while the one mixed with coconut oil was used to relieve dry, flaky and scaly skin. The patients had to take all three types of herbal medicine. During the treatment, the patients were advised to avoid the following five foods that might affect or worsen the disease: seafood, whiskey, durian, all types of meat (except fish with scales), and all fermented foods, that could trigger psoriasis and worsen the patient's condition. After the treatment, the folk healer would follow up the patient's symptoms and the results of the treatment in three ways: by interviewing the patient how they felt when they came back to get medicine from him to continuously take at home, interview the patient via phone call, and third visit the patient in their home.

The Result of herbal therapy for psoriasis taken from 30 patients with psoriasis were positive. According to the patients, the rashes on the skin had reduced, the itching had subsided and the skin had become smoother. Eighty percent (80%) of the rash had been healed from three months to three years. During the herbal treatment, the condition of the skin would change drastically: first the herbal medicine would prompt all the rash to come out, and then heal them immediately. It had been described as the rash being triggered to emerge more seriously and this symptom would appear in the first two weeks of the treatment in which 50 percent (50%) of the rash would come out. On the other hand, some patients mentioned that the rash continuously disappeared until there wasn't any rash left on the skin. This change in the symptom after two to three weeks of herbal treatment was evident in 36.7 % of the patients. 13.3% of the patients claimed no change in their symptoms. Some patients gave their opinion and responded to the process of Banghnan's healer in both positive and negative ways in four aspects: physical, psychological, social, and financial.

Physical aspect of the treatment. The patients gave their positive opinion. According to them, the results of the herbal treatment were almost immediate. The swelling of the rash was reduced and the skin was smoother, the medicine was safe for use and the patients claimed no side effects. Alternatively, some patients gave their negative opinion. According to them, when the rash emerged, there was too much redness, swelling and itchiness which caused them pain and a lot of difficulty.

Psychological aspect of the treatment. The patients gave their opinion towards the treatment process positively. According to the patients, they felt relaxed, composed and

increased their faith in the herbal medicine used by the folk healer during the treatment. Moreover, the folk doctor's advice that the medicine is working during the dramatic changing of their skin during the treatment reduced their worry and stress during the process. On one hand, some patients gave a negative comment about the treatment. Some patients expressed fear and anxiety from the severity of their disease, and made them think of committing suicide. Furthermore, the bath water from boiled herbs and the herbal medicine were complicated to use or take due to strong pungent smell, which made them hard to swallow. Also, the packaging of the herbal medicine looked not clean enough which put off the patients from taking them.

Social aspect of the treatment. According to the patients who gave a positive opinion, they received support, help and encouragement from their family members during the treatment. They also mentioned that this process brought their family closer and with more sympathy towards the patients. Conversely, the patients who gave a negative opinion mentioned that the duration of their treatment made their lives different from that of normal people. Moreover, the process of treatment that limited their choices of food, which the patients had to strictly follow bothered their way of life.

Financial Aspect of the treatment. The patients who gave a positive comment on the treatment mentioned that the cost was inexpensive and there was a lot of herbal medicine that they could use for a longer period of time. Moreover, since the cost was reasonable, it was easy for them to budget their family income and reduce the expenses of traveling to meet the folk healer as their herbal medicines were delivered to their homes. On the other hand, the patients who gave a negative comment mentioned that the process of making herbal bath water was time consuming and made them absent from work and decrease their income.

The findings of the study gives understanding about the process and the results of curing psoriasis using herbal treatment from local wisdom, which can encourage those who are interested in using herbal medicine as an alternative way of taking care of their health, and further reduce the length of using modern medicine, and could give more information for further research.